

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
HẢI DƯƠNG

ĐỀ CHÍNH THỨC

KỶ THI CHỌN HỌC SINH GIỎI LỚP 9 THCS CẤP TỈNH
NĂM HỌC 2021 – 2022

Môn thi: NGỮ VĂN

Ngày thi: 20/01/2022

Thời gian làm bài: 150 phút, không tính thời gian phát đề

Đề thi có 01 trang

Câu 1. (4,0 điểm)

Trong bài hát “*Một rừng cây một đời người*”, nhạc sĩ Trần Long Ẩn có viết:

“*Chân lí thuộc về mọi người, không chịu sống đời nhỏ hẹp.*”

Xin hát về bạn bè tôi, những người sống vì mọi người.”

Lời ca trên gợi cho em suy nghĩ gì?

Câu 2. (6,0 điểm)

Bàn về thơ ca, có ý kiến cho rằng: “*Thơ văn là sự sống, nhưng đây là sự sống đọng lại, biến thành cái đẹp.*”

Bằng hiểu biết của em về bài thơ “*Đoàn thuyền đánh cá*” của Huy Cận, hãy làm sáng tỏ ý kiến trên.

-----Hết-----

(Thí sinh không sử dụng tài liệu, cán bộ coi thi không giải thích gì thêm)

Câu 1. (4,0 điểm)

1. Yêu cầu về kĩ năng

Biết cách làm bài văn nghị luận xã hội; vận dụng linh hoạt các thao tác lập luận. Bài văn có bố cục rõ ràng, hành văn mạch lạc, trong sáng, không mắc các lỗi chính tả, lỗi diễn đạt, lỗi dùng từ hoặc đặt câu...

2. Về kiến thức: Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách, nhưng cần đảm bảo và nêu được các ý cơ bản sau:

Câu	Nội dung	Điểm
1	1. Giải thích	0,75
	<ul style="list-style-type: none"> - “<i>Chân lý thuộc về mọi người</i>”: lẽ sống đúng đắn của tất cả mọi người; “<i>không chịu sống đời nhỏ nhoi</i>”: dứt khoát từ chối cuộc đời chật hẹp, hường tới cuộc đời lớn lao có ý nghĩa hơn. - “<i>Xin hát...những người sống vì mọi người</i>”: ca ngợi những con người sống vị tha, vì mọi người, cống hiến cho cho dân tộc, đất nước. <p>=> Lời ca đề cao lối sống cao đẹp, sống có ý nghĩa.</p>	0,25 0,5
	2. Bàn luận	2,75
	<ul style="list-style-type: none"> - Vì sao “không chịu sống đời nhỏ nhoi”? + “<i>Sống nhỏ nhoi</i>” là cách sống của những con người tầm thường: cách sống chỉ vì lợi ích của cá nhân; sống thực dụng, toan tính; không đóng góp những giá trị tốt đẹp cho cuộc đời... + Chấp nhận sống cuộc đời “nhỏ nhoi” sẽ sớm bị mọi người quên lãng, sống cuộc đời mờ nhạt, tàn lụi... - Vì sao nên “sống vì mọi người”? + Là cách sống biết yêu thương, chia sẻ; đặt lợi ích của mọi người cao hơn lợi ích của cá nhân, sẵn sàng hi sinh cái tôi riêng vì cái chung; cống hiến những giá trị tốt đẹp nhất cho cuộc đời; được góp sức mình để bảo vệ và xây dựng đất nước ... + Sống một cuộc đời có ý nghĩa, trở thành người hữu ích: dù có chịu đựng những thiệt thòi, hi sinh, nhưng những ai sống vì mọi người sẽ luôn toả sáng, khẳng định được giá trị bản thân; giúp chúng ta in dấu trên cuộc đời, in dấu trong trái tim của mọi người; trở thành nguồn cảm hứng đẹp lan toả cho những người xung quanh. + Đời sống tâm hồn phong phú hơn: được đón nhận niềm vui, niềm hạnh phúc lớn lao. Đó là niềm vui, hạnh phúc của cá nhân mình đã hoà chung niềm hạnh phúc của mọi người. + Là cơ sở của những phẩm chất cao đẹp: lý tưởng, cống hiến, cao thượng, nhân hậu, vị tha... - Khẳng định, mở rộng vấn đề: + Sống vì mọi người là cách sống đúng đắn, cao đẹp, vượt lên “đời nhỏ nhoi”. + Phê phán những kẻ yên phận, sống cuộc đời tầm thường, nhỏ bé. + Sống vì mọi người không có nghĩa là bỏ quên những quyền lợi chính đáng của bản thân; cần hài hoà giữa cho đi và nhận lại, cống hiến và tận hưởng. 	0,75 1,5 0,5

(Trong quá trình phân tích, bàn luận, học sinh đưa ra những dẫn chứng phù hợp để chứng minh)	0,5
3. Bài học nhận thức và hành động	0,25
- Bồi đắp lí tưởng, tình cảm, cách sống đẹp. - Có những hành động cụ thể đóng góp trí tuệ, công sức của mình cho đất nước, tạo giá trị tốt đẹp cho cuộc đời. - Liên hệ bản thân...	0,25

Câu 2. (6,0 điểm)

1. Yêu cầu về kiến thức:

- Biết cách viết bài văn nghị luận văn học, bố cục rõ ràng, vận dụng tốt các thao tác lập luận.
- Biết cách chọn và phân tích dẫn chứng để làm sáng tỏ vấn đề nghị luận.
- Bài viết mạch lạc, trong sáng, có cảm xúc, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp.

2. Về kiến thức

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách nhưng cần đảm bảo các ý cơ bản sau:

Ý	Nội dung	Điểm
1	Giới thiệu vấn đề cần nghị luận:	0,5
2	Giải thích - "Thơ vẫn là sự sống": Khẳng định thơ ca phản ánh hiện thực đời sống. - "Nhưng là sự sống động lại, biến thành cái đẹp": Nhấn mạnh hiện thực được phản ánh trong thơ không phải là sự sao chép giản đơn thực tại bên ngoài, mà là sự sống đã lắng đọng, chưng cất và biến thành cái đẹp muôn màu muôn vẻ. - "Cái đẹp" trong tác phẩm thơ ca được thể hiện ở hai phương diện: nội dung và hình thức nghệ thuật. -> Ý kiến khẳng định: Thơ ca phản ánh hiện thực cuộc sống, nhưng là sự sống đã được chưng cất và trở thành cái đẹp nghệ thuật.	0,5
3	Lý giải: Tại sao có thể khẳng định "Thơ vẫn là sự sống, nhưng đây là sự sống động lại, biến thành cái đẹp"? Đây là ý kiến sâu sắc nói đến đặc trưng của thơ ca, về mối quan hệ giữa thơ ca và hiện thực đời sống. * "Thơ vẫn là sự sống": - Thơ là tiếng nói của tình cảm con người, những rung động của trái tim trước cuộc đời. Thơ gắn liền với chiều sâu tâm hồn, với thế giới nội tâm. - Mặc dù thể hiện thế giới chủ quan của con người, nhưng thơ ca vẫn bám rễ sâu vào hiện thực đời sống. Hiện thực cuộc đời vừa là nơi cung cấp chất liệu vừa khơi nguồn những cảm xúc sâu sắc, mới mẻ. * "Sự sống động lại, biến thành cái đẹp": - Hiện thực được phản ánh trong thơ qua lăng kính chủ quan của người nghệ sĩ, in đậm dấu ấn tâm hồn, tài năng, cá tính sáng tạo của thi nhân; trở thành cái Đẹp giàu tính thẩm mỹ. - "Cái đẹp" trong thơ ca được thể hiện ở hai phương diện: + "Cái đẹp" về nội dung: vẻ đẹp của thiên nhiên, con người, cuộc sống; vẻ đẹp trong đời sống tâm hồn, tình cảm, tư tưởng của người nghệ sĩ... + "Cái đẹp" về hình thức nghệ thuật: hình tượng nghệ thuật độc đáo, ngôn từ, hình ảnh, giọng điệu, các biện pháp nghệ thuật...	0,75
		0,25
4	Làm sáng tỏ ý kiến trên qua bài thơ "Đoàn thuyền đánh cá" của Huy Cận.	3,75
	* "Sự sống" trong bài thơ "Đoàn thuyền đánh cá": - Đó là kết quả của một chuyến đi thực tế dài ngày ở vùng biển Quảng	1,0

Nhìn năm 1958 theo chủ trương của Đảng, nhà thơ, nhà văn đi thực tế để kéo văn chương về gần hơn với cuộc đời. Đó còn là hiện thực đời sống phong phú, sôi nổi và rộng lớn trong những năm tháng miền Bắc được giải phóng và đi vào xây dựng cuộc sống mới. Không khí hào hứng, phấn chấn, tin tưởng bao trùm trong đời sống xã hội đẩy lên phong trào phát triển sản xuất xây dựng đất nước.

- "Sự sống" là bức tranh thiên nhiên: cảnh biển được miêu tả theo trình tự thời gian ở vùng mỏ Quảng Ninh.

- "Sự sống" trong bài thơ còn là công việc đánh cá của những ngư dân, là hình ảnh đoàn thuyền ra khơi...

* **"Sự sống đọng lại, biến thành cái đẹp" ở phương diện nội dung trong bài thơ "Đoàn thuyền đánh cá":**

- *Vẻ đẹp của thiên nhiên biển trời giàu màu sắc lãng mạn*

+ Thiên nhiên lúc hoàng hôn rực rỡ, trắng lợt.

+ Cảnh biển đêm thơ mộng, khoáng đạt.

+ Cảnh bình minh huy hoàng, tràn đầy ánh sáng.

+ Thiên nhiên giàu có, ân tình...

- *Vẻ đẹp của con người lao động:*

+ Tinh thần lao động hăng say, tâm hồn lãng mạn, giàu ân tình, lòng lạc quan, niềm tin vào cuộc sống...

+ *Vẻ đẹp của người chinh phục biển khơi, tâm vóc lớn lao, sức mạnh phi thường, làm chủ thiên nhiên...*

→ *Vẻ đẹp và sức mạnh con người trong sự hài hoà, đẹp đẽ với khung cảnh thiên nhiên.*

- *Vẻ đẹp tâm hồn của nhà thơ Huy Cận: dạt dào niềm vui, niềm tự hào trước vẻ đẹp của thiên nhiên, con người và cuộc sống mới.*

* **"Cái đẹp" về hình thức nghệ thuật trong bài thơ "Đoàn thuyền đánh cá":**

- Thể thơ 7 chữ, cách gieo vần biến hóa linh hoạt.

- Kết cấu đầu cuối tương ứng.

- Hình ảnh thơ đẹp tráng lệ, kì vĩ, giàu màu sắc lãng mạn với những liên tưởng, tưởng tượng phong phú.

- Âm hưởng phong phú: có lúc hào hứng, khoẻ khoắn, sôi nổi; có lúc khoan thai, nhịp nhàng, tha thiết.

- Các biện pháp tu từ đặc sắc, giàu màu sắc biểu cảm.

- Bút pháp tả thực kết hợp với lãng mạn.

5 **Đánh giá**

0,5

- "Cái đẹp" trong tác phẩm văn học đa dạng, phong phú được khơi nguồn từ cuộc sống.

- Bài học:

+ Với người sáng tác: không xa rời hiện thực cuộc sống, khám phá và sáng tạo được cái Đẹp giàu tính thẩm mĩ.

- Với người tiếp nhận: có tình yêu văn chương, nuôi dưỡng cảm xúc để khám phá được vẻ đẹp của thơ ca; trân trọng tấm lòng, tài năng của người nghệ sĩ chân chính...

Chú ý: Giám khảo cần vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm, tránh đếm ý cho điểm; cần đánh giá được cả kĩ năng và kiến thức của thí sinh; trân trọng những bài viết có chất văn, có sự sáng tạo mới mẻ.